

NOU 2026:1

En bærekraftig kommunesektor

29.01.26 Anita Sollie, KS

Mandat

- Kommisjonen skal foreslå endringer i **statens styring** av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren
- Kommisjonen skal også vurdere og foreslå tiltak om det er **andre forhold** som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner.
- Kommisjonen skal redegjøre for **konsekvensene** av de tiltakene som foreslås, herunder for kvalitet og likeverd i tjenestene

Forslag fra kommisjonen: konkrete enkelttiltak

Avvikle
lærernorm

Avvikle
kompetansekrav

Innlemme
tilskudd

Andre forslag
om tilskudd

Bemanningsnorm for lærere avvikles

FORSLAG:

Avvikle lærernormen (eller løfte til kommunenivå)

UTFORDRING:

- Ikke dokumentert effekt på elevenes læring
- Innføring av normen førte til jevnere fordeling av lærere, men ikke etter behov:
 - fra skoler med størst behov – som derfor hadde hatt flest lærere pr elev
 - til skoler med mindre behov – som hadde hatt færre lærere pr elev

EFFEKT:

Avvikling (el. løfting) gir kommunene mulighet til å fordele ressurser mellom sektorer (el. skoler) etter behov

Foto: iStock

Kompetansekrav helse og omsorg avvikles

FORSLAG:

Fjerne 7 krav til profesjonskompetanse:
lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor,
helsesykepleier, ergoterapeut, psykolog

UTFORDRING:

- Mangel på den kompetansen som kommunene må ha «knyttet til seg»
- Mange bruker- og pasientgrupper kan også ha behov for annen type kompetanse (I alt 33 typer personell er autorisert)
- Krav om kompetanse som det er knapphet på, kan øke kommunenes kostnader

EFFEKT:

Gir kommunene større fleksibilitet i bruk av arbeidskraft - kommunene må uansett oppfylle kravet til forsvarlige tjenester og rekruttere nødvendig kompetanse

Foto: iStock

Øremerkede tilskudd innlemmes

FORSLAG:

Innlemme i rammetilskuddet 22 tilskudd tilsvarende 4,3 mrd. kr. (2026)

UTFORDRING:

- Staten vet ikke hvor «den siste krona» gir størst nytte i alle kommuner
- Tilskudd motvirker hverandre
- Krav til egenandel medfører at de «rike» blir rikere
- Både staten og kommunene påføres administrative kostnader

EFFEKT:

- Kommunene er de nærmeste til å vurdere hvor det er størst behov for «den siste krona» – gir mer effektiv ressursbruk
- Jevnere inntektsfordeling

Andre forslag vedr. tilskudd

Tilskudd til natur- og klimatiltak videreføres, men samles

- eksterne virkninger
- svak lovregulering

Grunnskoletilskuddet i inntektssystemet avvikles

- kommunene bør kunne tilpasse skolestrukturen uten å tape penger

Rapporteringsgrensen for øremerkede tilskudd heves

- fra 100.000 kroner til 500.000 kroner

Investeringsstilskuddet til heldøgns omsorg forenkles

- vurdering av innlemming i NOU 2

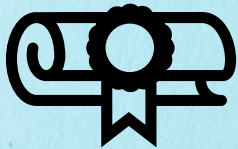
Særmerknader

Lærernorm:

Løfte: Nord, Ottervik,
Prestbakmo, Rudi

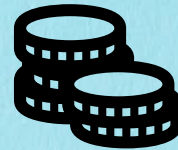
Beholde: Røsvoll

Kompetansekrav:

Ikke nå: Rudi

Beholde: Røsvoll

Innlemmingspakke:

Røsvoll

Veterinærtilskudd:

Ottervik og Prestbakmo

Barnevern videreutdanning:

Nord, Prestbakmo, Rudi

Hovedretning NOU 2

- «I det videre arbeidet vil kommisjonen vurdere ytterligere endringer i dagens styring av kommunesektoren. En annen, og kanskje større, del av kommisjonens arbeid vil handle om å vurdere tiltak på et mer systematisk og overordnet nivå. Det å gjøre enkeltendringer i dagens virkemiddelbruk vil kunne redusere den statlige styringen noe og gi økt handlingsrom på kort sikt, men vil i liten grad bøte på systemutfordringene på nasjonalt nivå som har bidratt og vil bidra til å øke den statlige styringen igjen. **Kommisjonen mener det er behov for et institusjonelt rammeverk som bidrar til at statens styring framover i større grad er samordnet og utøves i tråd med rammestyringsprinsippet, både i regjering og Storting, og der summen av styringstiltak ses i sammenheng med de fastsatte økonomiske rammene.»**

Statlig styring – tiltak på systemnivå

- Mer helhetlig styring
- Prinsipper for statlig styring
- Utredning og evaluering
- Forsøk
- Statlig kontroll med kommunene
- Oppfølging av kommuner med utfordringer

Utfordrende mandat for nytt BPA-utvalg

Mandatet gir BPA-utvalget stor frihet til å definere innholdet i ordningen. Det er på samme tid en mulighet og en utfordring.

En sentral oppgave for BPA-utvalget blir å tydeliggjøre BPA som det var ment å være: Et verktøy for likestilling, deltakelse og selvstendighet, skriver Vibeke M. Melstrøm. Foto: Colourbox

 Vibeke Marøy Melstrøm
SPESIALRÅDGIVER I ULDBA

PUBLISERT 29.10.2025 - 10:57

Statlig styring – dagens virkemiddelbruk

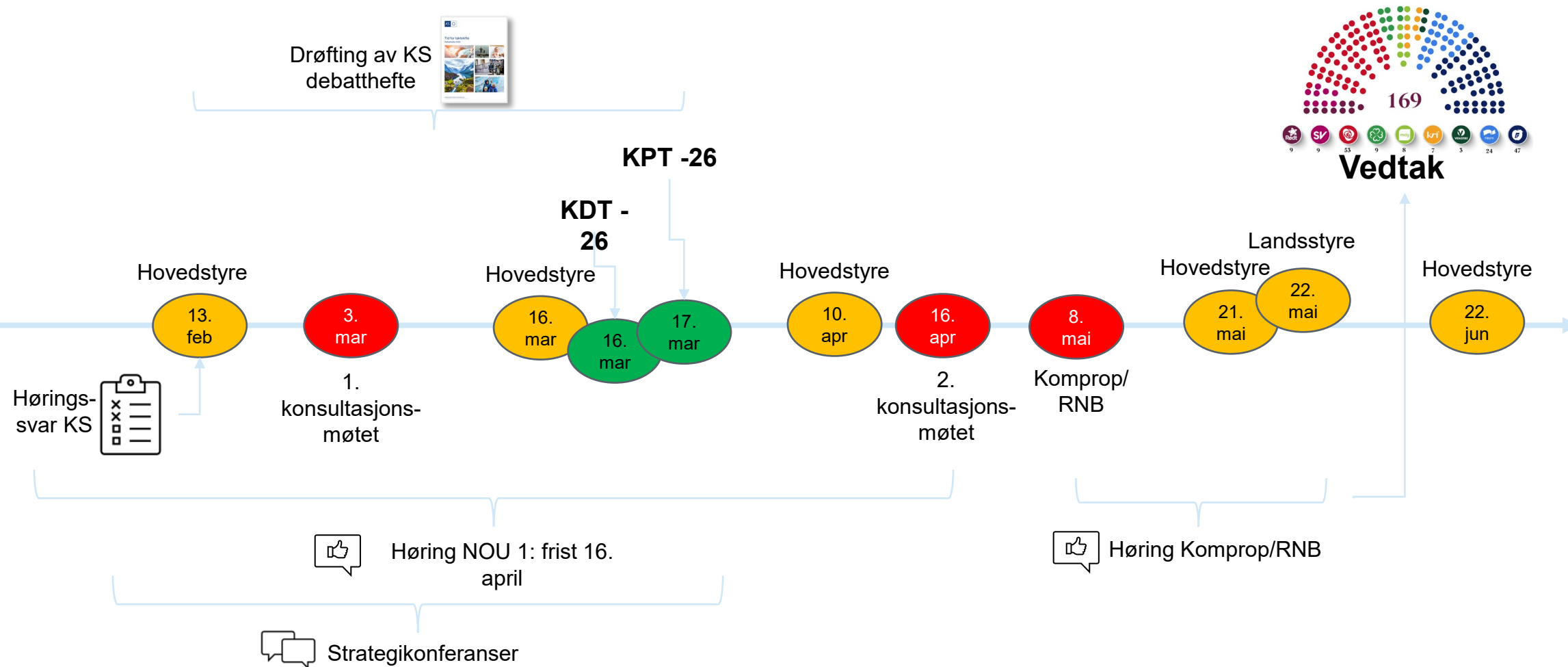
- Bemanningsnormer og kompetansekrav
- Rettighetsfesting og formalkrav
- Andre krav i sektorlovgivningen
- Plan- og bygningsloven
- Veiledere, faglige retningslinjer mm
- Øremerkede tilskudd

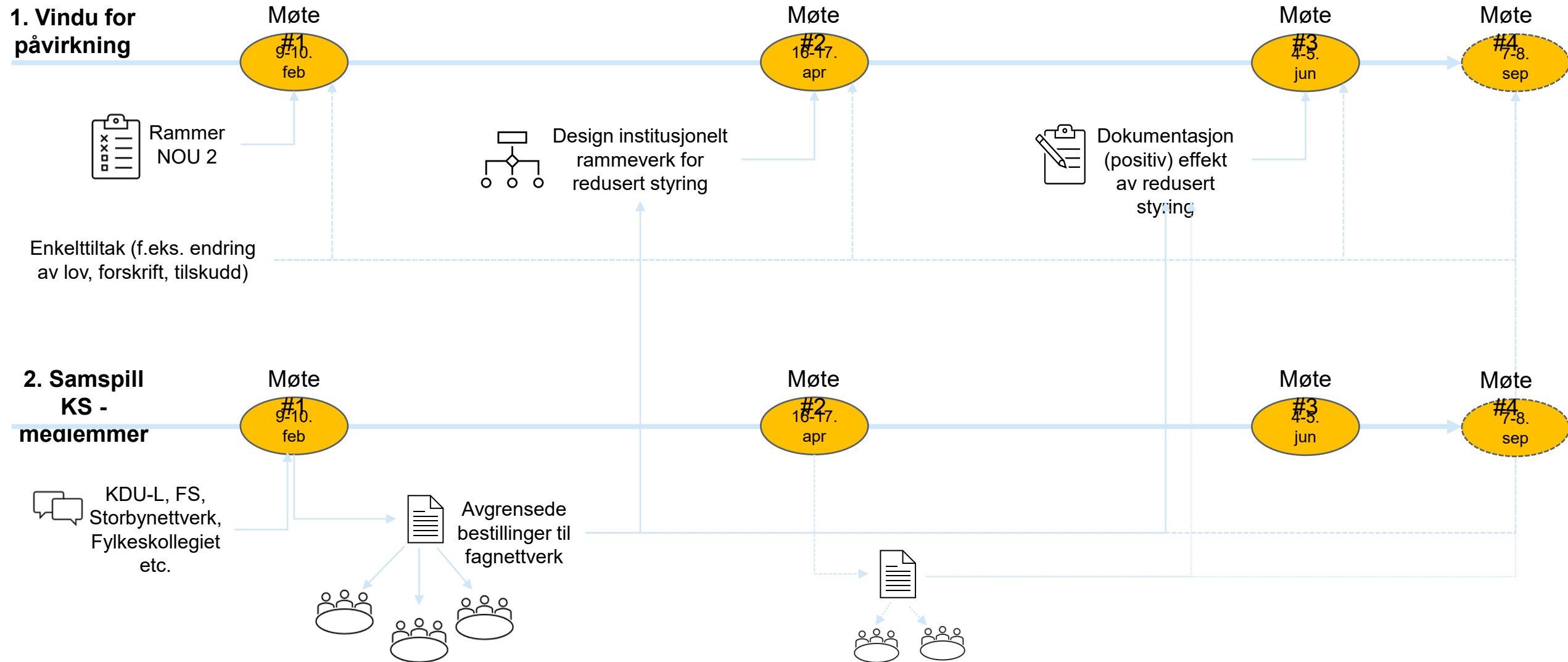
Andre forhold som staten kan påvirke

- Statsforvalternes rolle
- Interkommunale samarbeid og kommunesammenslåing
- Innovasjon og digitalisering
- Rapporteringskrav
- Arbeidskraft
- Kommunenes inntekter

Oppfølging NOU 1

Arbeid inn mot NOU 2

En bærekraftig kommunesektor

